

Дніпровський центр соціальних досліджень
49101, Дніпропетровськ, вул. Свердлова, 6, к. 819
телефон/факс (056) 744-98-58
E-mail: dcsi@dcsi.dp.ua , <http://www.dcsi.dp.ua>

**Моніторинг діяльності місцевих органів влади в сфері ЗМІ,
порушення прав журналістів у Дніпропетровській області**

З початком президентської виборчої кампанії в жовтні 2009 р. та напередодні початку виборчих перегонів до місцевих рад 2010 р. на Дніпропетровщині зафіксовано ряд порушень професійних прав працівників медіа з боку владних структур.

Жовтень 2009 р.

м. Дніпропетровськ

26 жовтня було здійснено замах на життя директора телекомпанії «Приват ТБ Дніпро» (9 канал) Кирила Данилова. О 20.30 біля будинку 29-а по вул. Набережна Леніна невідомий з невстановленої зброї здійснив кілька пострілів убій проїжджаючого автомобіля «Рено Меган» під керуванням місцевого жителя, журналіста 9-го телеканала, у якому як пасажир перебував Кирило Данилов. Водій зупинився під мостом «Центральний» по вул. Плеханова на освітленій ділянці дороги й подзвонив у міліцію.

У ході огляду автомобіля були виявлені ушкодження скла правих передніх і задніх дверей від впливу травматичної зброї. Водій, пасажир і сторонні громадяни не постраждали.

Слідчим відділом Бабушкінського РВ УМВС України в Дніпропетровській області порушена кримінальна справа по ст. 296 ч. 4 Кримінального кодексу України (хуліганство, здійснене із застосуванням вогнепальної або холодної зброї або іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень).

Слідчими опрацьовуються кілька версій, а саме пов'язана із професійною діяльністю, побутова і інші.

Кирило Данилов вважає, що поки рано говорити про те, що напад мав політичний характер, адже яскраво виражених конфліктів у нього ні з ким не було.

«Ви ж знаєте, що журналістська робота може бути небезпечною. Чесно говорячи, активних конфліктів у нас зараз ні з ким немає, тому озвучувати якісь політичні версії зарано. Ну є один конфлікт із Лазаренко. Але я рейдерством ніколи не займався. Сфера моєї діяльності - винятково інформаційний ринок».

Листопад 2009 р.

м. Дніпропетровськ

19 листопада об 11.00 , без попереднього повідомлення й вказівки причин, третьою стороною була повністю відключена від мережі Інтернет і знеструмлена хостингова площадка у провайдера «Фрегат», на якій перебувають сервера сайтів gorod.dp.ua, gorod.dz.ua, gorod.kiev.ua, сайт дніпропетровської телекомпанії «9-й канал» й інших проектів. Керівництво дніпропетровського порталу Gorod.dp.ua заявило, що робота ресурсу блокована людьми в чорних масках, які озброєні автоматами. Адміністрація сайту повідомила, що обладнання порталу вимкнено з невідомих причин. За словами свідків на місці події працює СБУ. Прес-секретар СБУ Марина Остапенко пояснила «Українській правді», що обшуки проводилися у приміщенні провайдера. Перевірялися сервери, що належать сайту Gorod.dp.ua. У заяві СБУ з приводу відключення дніпропетровського сайту Gorod.dp.ua. йдеться про те що: «У Дніпропетровську слідчими СБУ порушено кримінальну справу за фактом несанкціонованого збуту та розповсюдження інформації з обмеженим доступом (ст.361 КК України) одним з кабельних інтернет-провайдерів регіону». У СБУ зазначають, що 18 листопада у рамках кримінальної справи за постановою суду співробітниками СБУ проведено обшуки в технічних приміщеннях «зазначеного підприємства».

«Під час огляду на серверному обладнанні інтернет-провайдера виявлено бази даних державних установ, що вміщують інформацію з обмеженим доступом і є власністю держави, більш ніж мільйон зразків комп'ютерних програм, фонограм та відеофільмів, які поширювалися з порушенням авторських прав», - йдеться у повідомленні.

У прес-службі також додають, що серверне обладнання, на якому розміщувалися інформаційні ресурси, вилучено для проведення технічного дослідження та оцінки.

Коментуючи на прохання «Української правди» ситуацію з закриттям сайту, голова правління Інтернет Асоціації України Тетяна Попова сказала:

«По суті, сьогодні під цим приводом (поширення інформації з порушенням авторських прав) можна закрити будь-який ресурс. Тому що будь-яка служба, у якій є можливість розміщення користувачем будь-якої інформації, не в змозі контролювати те, що у неї знаходиться на сервері. Це може призвести до того, що будь-яке видання може бути таким чином закрито».

При цьому Попова припустила, що у ситуації з закриттям дніпропетровського міського порталу може йтися про «боротьбу за ринок», або про «спробу ліквідувати яку-небудь не зовсім хорошу інформацію про когось».

«Або це конкурент, або спроба закрити рот неугодним, або це якась провокація. Третє - це дійсно можлива наявність там якоїсь контрафактної інформації. Порушення авторських прав - це явище масове в інтернеті», - сказала вона.

«Але у нас де-завгодно можна купити і базу, і неліцензійну програму. А навіть якщо на програмі наклеєна марочка, що вона ліцензійна, не факт, що отримали за це авторські права», - додала Попова.

Грудень 2009р.

м. Нікополь

У редакції нікопольської газети «Перспект трубноіків» 1 грудня обласне управління по боротьбі з економічною злочинністю вилучило комп'ютери, мотивуючи тим, що вони користуються неліцензійним програмним забезпеченням (<http://www.telekritika.ua/news/2009-12-01/49596>). Про це ТК повідомила юрист Національної спілки журналістів **Тетяна**

Котюжинська.

«Засновнику погрожують, що якщо він не підпише протокол, то його заберуть у відділок», - розповіла ТК Котюжинська.

Медіаюрист характеризує ситуацію як «дуже серйозну», і додає, що раніше з такої причини припиняли діяльність ЗМІ лише в Росії та Білорусі.

«Я телефоном роз'яснила представникам управління, що в період виборчої кампанії парламент заборонив проводити будь-які перевірки ЗМІ», - сказала Тетяна Котюжинська.

ТК намагається отримати коментар засновника газети «Перспект трубноіків» та обласного управління по боротьбі з економічною злочинністю.

Увечері 1 грудня Дніпропетровське обласне управління по боротьбі з економічною злочинністю повернуло комп'ютери. Про це ТК повідомила Тетяна Котюжинська.

Засновник газети «Перспект трубноіків» Олег Фельдман розповів ТК, що міліція здійснила перевірку редакції. «Комп'ютери нам поки що повернули. Але тенденція неприємна. Під цим приводом можна закрити будь-яку газету. Коли ми розповіли про постанову Верховної Ради про заборону перевірок ЗМІ під час виборів, то нам відповіли, що на правоохоронців ця постанова не розповсюджується», - сказав Фельдман.

Начальник управління по боротьбі з економічною злочинністю Юрій Іванов повідомив ТК, що комп'ютери дійсно повернули в редакцію на відповідальне зберігання. «Представники правовласників відстежують, хто в Україні користується їхньою власністю незаконно. До нас надійшла заява, ми діяли згідно з законом. Це не поодинокий об'єкт в області, який користується неліцензійним програмним забезпеченням», - сказав Юрій Іванов.

м. Дніпродзержинськ

2 грудня в залі пленарних засідань Верховної Ради України відбулися парламентські слухання на тему: "Про стан свободи слова у регіональних засобах масової інформації". Зокрема, йшлося про ситуацію у Дніпродзержинську.

На слуханнях присутні в залі засідань журналісти, члени парламентського комітету та представники громадськості дізналися про ситуацію, в якій працюють ЗМІ та громадські організації Дніпродзержинська.

До народних обранців та до голови профільного комітету Верховної Ради звернувся лідер Правозахисної спілки Дніпродзержинська Віталій Купрій з проханням захистити Дніпродзержинських журналістів та громадських діячів від переслідування за свободу слова та забезпечити право територіальної громади на інформацію.

Як повідомив Купрій, за останні два роки керування міським головою Ярославом Корчевським, місто опинилось на межі банкрутства. Бюджет катастрофічно не виконується, від чого, природно, виникають затримки у виплаті заробітної плати бюджетникам, діти в закладах освіти залишилися без належного харчування, лікарні не мають пального для надання швидкої медичної допомоги.

Ситуація погіршується тотальним занепадом житлово-комунального господарства, постійними відключеннями міста від систем тепло- і водопостачання.

Тоді правозахисна організація вирішила провести мітинг протесту з цього приводу. Після організованого активістською громадською організацією мітингу, на який прийшли сотні людей, які бажали щоб в місті було тепло, міський голова був змушений діяти. Тепло місто отримало, натомість почались гоніння правозахисників, котрі вступились за людей, та журналістів, які висвітлювали ці події.

Від дій влади постраждав і сам Віталій Купрій: крім телефонних погроз, зловмисники вдалися до того, що облили кислотою авто громадського діяча. Зупинити це свавілля вдалося лише завдяки втручання правоохоронних органів.

А представники популярного в місті 41-го телеканалу телекомпанії Автор ТВ, яку очолює заслужений журналіст України Люлмила Качанова, за об'єктивне висвітлення подій в Дніпродзержинську впали в немилість і тепер міський голова не продовжує компанії договір оренди приміщення комунальної власності та пропонує збільшити орендну плату в 16 разів!

Розповів правозахисник і про документ за підписом міського голови Дніпродзержинська Ярослава Корчевського, в якому він фактично забороняє своїм підлеглим поширення будь-якої інформації без попереднього узгодження з відділом внутрішньої політики. Комунальним ЗМІ надана вказівка не оприлюднювати критичну інформацію про органи місцевого самоврядування, навіть на правах реклами.

В порушення діючого законодавства України громадські слухання з найважливіших питань життєдіяльності міста або зовсім не проводяться, або перетворюються на фарс: до участі в слуханнях насильно зганяються працівники органів місцевого самоврядування, вводиться заборона на публічне обговорення порушених проблем представниками громадськості, а питання дозволяється задавати лише у вигляді письмових записок, з яких зачитуються тільки такі, що не шкодять авторитету влади.

Журналісти та представники громадських організацій не допускаються на засідання постійних комісій міськради, штабу з підготовки міста до опалювального сезону, координаційної ради з питань виходу міста з екологічної кризи, натомість влада постійно обманює городян стосовно строків та обсягів виконання проектів розвитку міста, дає людям публічні обіцянки, які і не думає виконувати.

Крім того, Віталій Купрій розповів, що офіційні інформаційні запити від громадян в абсолютній більшості не задовольняються владою. На теперішній час до мешканців Дніпродзержинська не доводиться правдива інформація про реальний стан екологічної ситуації, численні рішення міської влади порушують права громадян, і у зв'язку з цим вони приховуються від громади та не оприлюднюються.

м. Дніпропетровськ

У Дніпропетровську «СВ – пошта» не допускає у продаж 7 місцевих газет. До списку дніпропетровських газет, які не допускаються до продажу у кіосках «СВ-пошта», потрапили газети «Лица», «Событие», «Днепропетровское время», «Левый берег», «Правый берег», «Днепровская правда» та «Газета по-днепровски». Керівництво ТОВ «СВ» відмовляє у реалізації газет з абсолютно надуманих причин, а за редакційну політику, яка його не влаштовує, видання вилучається з продажу без будь-яких обґрунтованих пояснень. Про це під час засідання круглого столу у прес-клубі реформ заявила головний редактор газети «Лица» Олена Гарагуц.

Нагадаємо, ще у жовтні поточного року редактори трьох дніпропетровських газет «Лица», «Событие» и «Днепропетровское время» підписали відкритий лист, де зазначали про непрозорість діяльності керівництва «СВ» та тиску з боку депутатів фракції Партії Регіонів у міській раді. Відтоді ситуація не змінилася.

Як зауважила Олена Гарагуц, питання щодо законності функціонування кіосків «СВ» неодноразово підіймалося на сесіях міськради. Зокрема, активно тему перевірок кіосків порушував і депутат блоку Лазаренка Загід Краснов. Однак після змін у складі засновників ТОВ «СВ», куди увійшов і Загід Геннадійович, всі питання до діяльності товариства у депутатів зникли. Натомість «СВ» стало здійснювати продаж газети очолюваної Красновим громадської організації «Громадська сила».

З приводу розцінок, які ТОВ «СВ» виставляє за продаж газет, за словами Олени Гарагуц, її виданню запропонували 30 грн. за один кіоск у місяць (усього «СВ» налічує 64 кіоски), у той час як редактору «Днепропетровского времени» Михайлу Назарову озвучили суму у 15 грн. за одну точку продажу. За «входження» у мережу «Лицам» виставили рахунок на 54 тис.грн., для інших видань ця плата становила 2-3 тис. грн. Різниця у запропонованих ставках ніяким чином не пояснювалася. Таким чином дирекція та власники ТОВ «СВ», через мережу кіосків якого здійснюється 70% роздрібного продажу преси, використовують економічну цензуру проти «неугодних» ЗМІ.

Редактори газет «Лица», «Событие» та «Днепропетровское время» намагалися донести проблему загрози свободи слова у Дніпропетровську напередодні виборів, запросивши до обговорення та участі в круглому столі керівництво ТОВ «СВ», місцевих чиновників та голів фракцій дніпропетровської міськради. Проте ані директор «СВ» Ірина Кремінь, ані заступник міського голови Ірина Зайцева, ані депутати міськради не з'явилися на засідання, посилаючись на зайнятість чи відрядження. Обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у відповідь на запрошення надіслало відповідь, що зазначена тематика круглого столу виходить за законодавчо визначені межі компетенції його працівників, а у разі наявної в учасників круглого столу інформації (доказів) щодо ознак порушення конкурентного законодавства, вони зможуть звернутись до органів Антимонопольного комітету.

Єдиним представником від органів місцевого самоуправління, присутнім на засіданні круглого столу, виявився начальник управління з питань захисту прав споживачів Сергій Веретнік. Втім, і в коло його повноважень захист свободи слова не входить. «Ще торік ми перевірили всі кіоски «СВ» на дотримання правил торгівлі, порушення були, але незначні. Якби споживачі звернулися до нас зі скаргою, що їм відмовляють продати ту чи іншу газету в кіоску, тоді б ми приймали якісь заходи. А так - це швидше суперечка господарського характеру», - зазначив посадовець.

